

Sirdal kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

Vedtatt i k-sak 18/55 – 24.05.2018

Foto: Frank Haugom

Innhold

Innledning.....	3
Forankring og prosess	3
Overordnede rammer, føringer og regionale planer.....	3
Sirdal – kraftfull, nær og nyskapende	4
Utfordringer og muligheter	4
Medvirkning	5
Gjennomføring av samfunnsdelen.....	6
Planer som oppheves av samfunnsdelen	6
Satsingsområder 2018-2030	7
Økonomi, kommunestruktur og organisasjon	7
Oppvekst og levekår	10
Næringsutvikling	16
Areal, klima og miljø	19
Infrastruktur og kommunikasjon.....	21
Samfunnssikkerhet og beredskap	22
Overordnet arealstrategi.....	23

Innledning

Forankring og prosess

Plan- og bygningsloven 2008, kapittel 11 pålegger kommunen å ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

I kommunal planstrategi 2012-2015 var det vedtatt igangsetting av rullering av kommuneplanens samfunnsdel i 2015. Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030 ble vedtatt 2016 av kommunestyret i sak 16/130.

Organisering av planarbeidet:

- ✓ Administrativ arbeidsgruppe og en representant fra Sirdal næringsforening
- ✓ Referansegruppe er administrativ ledergruppe med topp- og enhetsledere
- ✓ Styringsgruppe er politisk utvalg for teknikk, landbruk og miljø
- ✓ Tverrpolitisk gruppe, jfr. vedtak i k-sak 17/164

Formannskapet er kommuneplanutvalg, jf. delegasjonsreglement vedtatt i k-sak 08/78.

Overordnede rammer, føringer og regionale planer

- Plan- og bygningsloven – 2008
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging – 2015
www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging/id2416682
- Folkehelseloven – 2012
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>
- Forskrift om oversikt over folkehelse – 2012
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-06-28-692>
- Folkehelseoversikt Sirdal kommune – 2016
<http://www.sirdal.kommune.no/phocadownload/folkehelseoversikt2016.pdf>
- Regionplan Agder 2020
www.regionplanagder.no
- ROS Agder – 2017
<https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMAV/Samfunnssikkerhet%20og%20beredskap/ROS%20Agder/2017-02-01%20ROS%20Agder.pdf>
- Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei (Heiplanen) – 2014
<http://www.vaf.no/media/5097065/heiplanen-trykk-200514.pdf>
- Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping Agder 2015-2030
http://www.vaf.no/media/5967288/Vinn-Agder_design.pdf
- Regional transportplan Agder 2015-27
<http://www.vaf.no/media/6147039/RTP-versjon-mai-med-rettinger-etter-hoering-v-18-maipdf.pdf>
- Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder 2015-2027 (LIM-planen)
<http://www.vaf.no/media/5477171/LIM-planen.pdf>
- Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020
<http://www.vaf.no/media/5280633/Regional-plan-for-idrett-friluftsliv-og-fysisk-2014-2020.pdf>
- Regional plan for vannforvaltningen i vannregionen Agder 2016-2021
<http://www.vannportalen.no/globalassets/vannregioner/agder/agder---dokumenter/plandokumenter-2016-2021/vedtatt-av-fylkesting/regional-plan-for-vannforvaltning-for-vannregion-agder-02052015.pdf>
- Strategiplan for trafikksikkerhet – Agderfylkene
<http://www.vaf.no/media/5538053/Strategiplan-for-trafikksikkerhet-i-Agderfylkene-2014-2017.pdf>

Sirdal – kraftfull, nær og nyskapende

Sirdal skal kjennetegnes med verdiene kraftfull, nær og nyskapende jfr. k-sak 09/53.

- ✓ Kraftfull tar utgangspunkt i kraftkommunen, men også i vår skaperkraft og gjennomføringsevne. Det utfordrer oss til å ta modige valg.
- ✓ Nær henvender seg både inn mot å styrke de nære og gode relasjonene internt i kommunen, men ikke minst å posisjonere Sirdal som nabo til byområdene.
- ✓ Nyskapende er en ambisjon og et mål, og viktig for å hindre stagnasjon.

All utvikling, veivalg og markedsføring skal vurderes og gjennomføres med tanke på disse tre verdiene.

Utfordringer og muligheter

Gjennom planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel ble utfordringer og muligheter for Sirdal vurdert å være knyttet til temaene:

- ✓ *Kommunestruktur*
- ✓ *Økonomi*
- ✓ *Folketallsutvikling, sammensetting og integrering*
- ✓ *Oppvekst og levekår*
- ✓ *Næring og reiseliv*
- ✓ *Areal, klima og miljø*
- ✓ *Infrastruktur og kommunikasjon*
- ✓ *Samfunnssikkerhet og beredskap*

Kommunestrukturen var under utarbeidelse da planprogrammet ble utarbeidet og var da et tema som ble viet oppmerksomhet. Stortinget behandlet den 08.06.2017 i Prop.96 S Endringer i kommunestrukturen, med vedtak om de kommunene som skal slås sammen fra 1. januar 2020. Sirdal kommune er ikke berørt av dette vedtaket. Stortinget behandlet den 12.06.2017 i Prop.91 L oppgaveoverføring til kommunene.

Gjennom arbeidet med planen har man på grunnlag av innspill fra kommunens enheter drøftet planprogrammets hovedtema og problemstillinger. For å nå den ønskede samfunnsutviklingen i planperioden er det valgt å spisse satsingsområdene. Dette betyr imidlertid ikke at temaer som ikke er spesielt omtalt i kommuneplanens samfunnsdel ikke er viktige.

Kommunen er den viktigste leverandøren av tjenester til innbyggerne. Folkehelseloven gir kommunen ansvar for å arbeide aktivt for å fremme god helse og livskvalitet for innbyggerne.

Kommunens kostnader til drift og tjenesteproduksjon har over tid økt og kommunen er i dag blant de dyreste i landet å drifte (kilde: Kommunal Rapport, Kommunebarometeret 2017). Endringer i rammevilkår og oppgaver kan gi stor virkning for kommunens økonomi. Det bør gjøres grep for å gjøre økonomien mer robust i forhold til eventuelle endringer og for å frigjøre midler for framtidige investeringer.

Folkehelseoversikten for kommunen skal gi nødvendig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer slik at kommunen i sitt planarbeid kan fastsette mål (i planen benevnt som: *slik vil vi ha det*) og strategier (i planen benevnt som: *slik gjør vi det*) for å møte utfordringene man står overfor.

Folkehelsearbeid betyr samfunnet sin innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel. Likestilling er en viktig faktor i folkehelsearbeidet. Folkehelse og likestilling er gjennomgående for alle temaene i kommuneplanens samfunnsdel.

Noen hovedtema er omfattende og for disse er det valgt å ha hovedmål samt delmål for viktige områder. En del strategier er aktuelle under flere tema. For slike tilfeller er det valgt å plassere strategiene under det temaet en mener har mest tilhørighet.

Medvirkning

Kommunen skal legge til rette for bred medvirkning. Det påligger et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge.

For å sikre dette er det i planprosessen lagt opp til følgende medvirkning:

- ✓ Alle kommunale enheter og fagområder deltar i planprosessen med innspill o.l.
- ✓ Folkemøter – (hel- og deltidssinnbyggere)
- ✓ Møter med brukergrupper som ungdomsråd, eldreråd, råd for funksjonshemmede
- ✓ Samarbeidsprosjekt med skolene for å involvere barn og unge
- ✓ Sirdal næringsforening representert i administrativ plangruppe
- ✓ Administrativ ledergruppe som referansegruppe
- ✓ Utvalg teknikk, landbruk og miljø som politisk styringsgruppe
- ✓ Regionalt planforum (samlet forum med representanter for fylkesmann og fylkeskommune)
- ✓ Elektroniske løsninger – plandialog via kommunens hjemmeside

Ungdomsrådet vurderer hva som er viktige forutsetninger for at de skal velge Sirdal som framtidig bosted.

Gjennomføring av samfunnsdelen

Kommuneplanens samfunnsdel skal være det viktigste styringsdokumentet i kommunen. For at dette skal fungere er det viktig at handlingsdelen skal inngå som del av årlig budsjett og 4-årige økonomiplan. Handlingsdelen skal inneholde tiltak i tråd med kommuneplanens samfunnsdels strategier «*slik gjør vi det*» for å nå målsettingene «*slik vil vi ha det*».

Handlingsdelen blir rammeverket for tiltakene i budsjett og økonomiplanen samt for enhetenes årlige resultatmål. Årsmeldingen skal inneholde status for måloppnåelse inneværende år.

Kommuneplanens samfunnsdel skal også være styrende for arealplaner og temaplaner.

Kommuneplanens samfunnsdel vil også gjelde utenfor kommunens organisasjon. For å nå målsettingene som blir satt må en del av strategiene følges opp av private aktører som næringsdrivende, lag og organisasjoner. Det skal gjennomføres årlige møtepunkt mellom kommunen, næringslivet og frivillige organisasjoner.

Planer som oppheves av samfunnsdelen

En effektiv organisasjon er avhengig av klare og oversiktlige planverktøy. Det er derfor et ønske at temaplaner som er listet nedenfor innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel.

Følgende temaplaner oppheves ved vedtak av kommuneplanens samfunnsdel:

Kultur- og utviklingsplan 2009-2018
Folkehelseplan for Sirdal kommune 2014-2017

Foto: Frank Haugdom

Satsingsområder 2018-2030

Hovedmål:

Slik vil vi ha det:

Sirdal skal ha en befolkningsvekst på 1 % pr år og et innbyggertall i 2030 på minst 2100

Slik gjør vi det:

- Synliggjøre attraktive bomiljø og levende lokalsamfunn med mulighet for varierte tilbud og god livskvalitet
- En forsterket satsning på næringsutvikling som gir lokal verdiskaping
- Tilrettelegge for natur- og kulturopplevelser som gir Sirdal bosteds- og besøksattraktivitet
- Videreutvikle skoler og barnehager med kvalitet og særpreg
- Bygge Sirdal som merkevare

Økonomi, kommunestruktur og organisasjon

Sirdal kommune er plassert blant de 10 rikeste kommunene i landet. Med rik menes i denne forstand høye disponible inntekter per innbygger. Dette skyldes kraftinntektene som består av:

- Eiendomsskatt på verk og bruk
- Naturressursskatt
- Konesjonskraft
- Konesjonsavgift

På grunn av disse høye inntektene mottar Sirdal ikke småkommune- eller distriktstilskudd. Slik det fremstår per i dag blir Sirdal av den grunn ikke rammet av omleggingene i nytt inntektssystem for kommunene.

Kommunen er sårbar for eventuelle endringer i nasjonalt regelverk for skattlegging og taksering av energi- og overføringsanlegg og lave priser på elektrisk kraft. Lave kraftpriser påvirker grunnlaget for eiendomsskatt og utbytter fra Agder Energi AS negativt. Sirdal har negative brutto driftsresultater, som snus til positive netto driftsresultater på grunn av positiv finansavkastning. Kommunen har gradvis fått stadig lavere netto driftsresultater blant annet på grunn av høyere rente- og avdragsbelastning på kommunens gjeld.

Oversikt over noen aktuelle nøkkeltall for Sirdal kommune, kommunegruppe 16 og landsgjennomsnittet

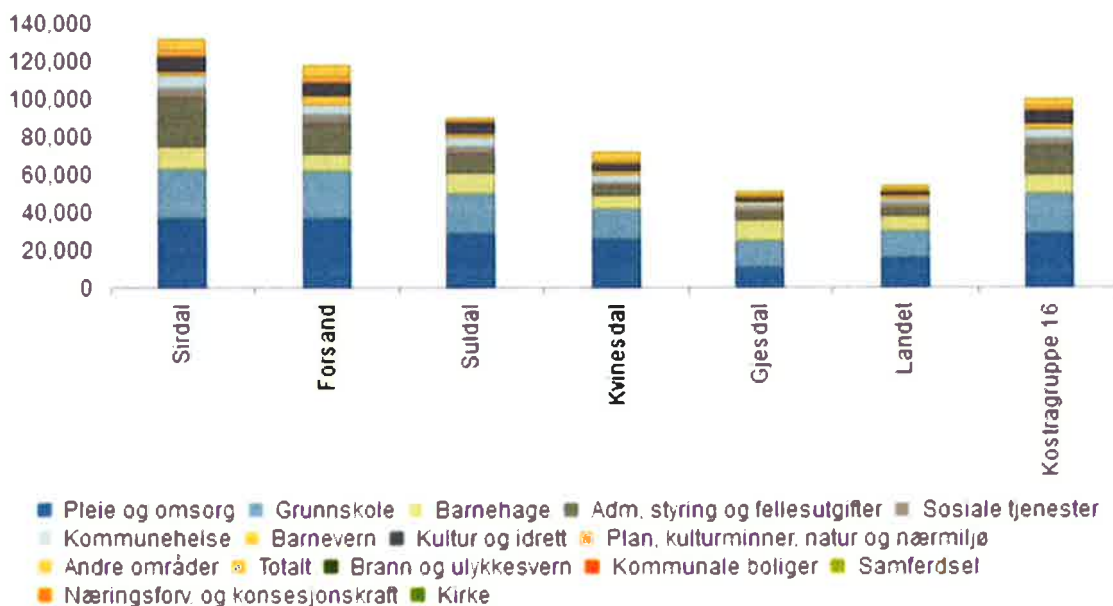
	Sirdal kommune			Kommunegruppe 16			Landsgjennomsnittet u/Oslo		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Brutto driftsres. i % av driftsinnt.	-3,6	-4,8	-6,2	5,1	5,8	6,3	0,7	2,5	3,7
Netto driftsres. i % av driftsinnt.	4,2	3,0	0,2	9,0	9,8	11,0	1,2	2,9	4,1
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	67,8	70,1	73,4	46,9	48,4	48,9	80,0	82,3	83,1
Dispos.-fond i % av brutto driftsinntekter	22,1	23,9	23,0	25,6	24,4	30,1	6,4	6,7	8,5
Eiendomsskatt i % av brutto driftsinntekter	21,9	20,9	20,9	21,7	20,7	21,3	1,6	1,7	1,6

Kilde: www.ssb.no KOSTRA

Kommunegruppe 16: Sirdal, Bykle, Eidfjord, Aurland, Salangen, Tydal, Hammerfest m.fl.

I forbindelse med vurdering av kommunereformen ble det utarbeidet rapport «Beskrivelse av tjenestetilbudet i Sirdal.» Rapporten peker på gode tjenester i Sirdal preget av lokale tilpasninger og god lokalkunnskap. Samtidig er enkelte fagområder sårbare ved fravær, sykdom og fratredelser. Det kan være krevende, og bli ytterligere krevende, å sikre kommunen kvalifisert arbeidskraft innen enkelte tjenester i framtida. Kommunen som organisasjon må tilpasses eventuelle nye oppgaver som en blir tillagt som følge av kommunereformen.

Netto driftsutgifter pr innbygger sammenlignet med landsgjennomsnitt (eks Oslo), kommunegruppe 16 og enkelte andre utvalgte kommuner (Kilde Framsikt AS, Notat 28.11.2017)

Ulike kommuner har forskjeller i utgiftsbehov knyttet til demografi, geografi, sosiale forhold mm. KMD har beregnet Sirdals behov til å være 26 prosent over landsgjennomsnittet pr innbygger (2016). I praksis ligger Sirdal på det doble av landsgjennomsnittet. Etter korreksjon for behov er Sirdals netto driftsutgifter 120 mill kr høyere enn landsgjennomsnittet og 54 mill kroner høyere enn gjennomsnittet for kommunegruppe 16 (Kilde: Framsikt AS, Notat 28.11.2017). KMDs beregnede kostnadstall tar ikke hensyn til årssinnbyggertallet i Sirdal (Faste innbyggere + antall fritidsboligenheter x 3), som påvirker enkelte tjenesteområder.

Rapporten «Betydningen av turistnæringen /fritidsboligutbyggingen for Sirdal kommune» konkluderer med at *«turismen og spesielt fritidsboliger er essensiell for næringslivet i kommunen, for bedriftenes omsetning og sysselsettingen. Kommunen får som følge av en selvkoststrategi også dekket kostnadene fritidsboligene medfører på en rekke av de kommunale tjenestene uten å måtte ty til eiendomsskatt for fritidsboliger. I tillegg er det en rekke ringvirkninger fra turismen/ fritidsboligutbyggingen som er positive for befolkningen i form av bedre kommunale tjenester. Sirdal kommune er en kraft- og en fritidskommune som har utviklingspotensial i reiselivssektoren.»*

Tallene viser at Sirdal har et betydelig potensiale for å redusere kostnader, også innenfor en ramme av fortsatt god kvalitet på tjenestene. Om gode andeler av dette kan realiseres vil det merkbart øke kommunens muligheter til å investere offensivt i videreutvikling.

Økonomi

Kommunens økonomi skal bli mer robust overfor endringer i rammevilkår og for å frigjøre midler til investeringer i nærings-, infrastruktur - og stedsutvikling.

Slik gjør vi det:

- Kommunens behovskorrigerte netto driftsutgifter skal i planperioden reduseres til et nivå lik gjennomsnittet i egen kommunegruppe (K16). I denne prosessen skal det være brede og grundige vurderinger, basert på konsekvensanalyser. Brutto driftsresultat bør være på minst 5 % og netto driftsresultat bør være minst 3 %.
- Ta valg som sikrer økonomisk handlingsrom.
- Videreutvikle finansieringsmodeller for infrastruktur og samferdselsprosjekter med aktuelle aktører.
- Innkjøpsreglement med fokus på å skape ringvirkninger for lokalt næringsliv og ideelle organisasjoner innenfor det juridiske handlingsrommet.
- Gode økonomiplanprosesser gjennom tidlig involvering av innbyggere og næringsliv.
- Etablere modeller for risikostyring av kommunens samlede virksomhet.
- Kraftfondets beholdning økes for å skape økonomisk handlingsrom. Beholdning bør minimum tilsvare to års tilførte midler. (ca. 36,4 mill.)

Organisasjon:

Sirdal kommune skal være en effektiv tjenesteleverandør.

Slik gjør vi det:

- Tjenester skal leveres med god kvalitet og til riktig tid.
- Skape god samhandling mellom politisk og administrativt nivå. Kommunens etiske retningslinjer skal være styrende i alt arbeid som utføres av folkevalgte og medarbeidere i Sirdal kommune.
- Søke samarbeid mellom kommunen, eksterne aktører og frivillige organisasjoner.
- Bygge kompetente fagmiljø gjennom synlig informasjon om kommunen, kontakt med ungdom i utdanningsfase, rekruttering av riktig kompetanse. Fagkompetanse i stillingene må synliggjøres gjennom Sirdal kommunes lønnspolitikk.
- Tydelige og motiverte ledere som jobber målrettet med tjenesteutvikling i samsvar med innbyggernes grunnleggende behov.
- Kommunen skal utvikle ett eller flere tjenestetilbud med en kvalitet og en kapasitet som kan tilbys andre kommuner.
- Sirdal er en foretrukket arbeidsgiver med en kompetent og endringsvillig organisasjon.
- Tar i bruk tilgjengelige elektroniske løsninger for effektiv drift.

Oppvekst og levekår

Sirdal har godt utbygde tjenestetilbud innenfor oppvekst og levekår.

Framskrivning av befolkningsutviklingen viser en stor økning i andelen eldre i slutten av planperioden med antatt mer komplekse sykdomstilstander og svekket aldersbæreevne. Dette i tillegg til endringer med at enda flere tjenester skal skje på kommunalt nivå vil gi utfordringer for kommunen. For å kunne løse disse oppgavene kreves nytenkning og innovasjon.

Folkehelseloven gir kommunene ansvaret for å tenke helse i alt man gjør. Fokus må endres fra behandling til forebygging og helsefremming. Alle tjenester i kommunen har et ansvar for å følge opp folkehelseloven. Gjennom planarbeid må man legge inn målsettinger og strategier for å forbedre og forebygge.

Folkehelsebildet for Sirdal 2016 viser at det er områder i forhold til livsstil-/levevanesykdommer som krever oppmerksomhet. Dette gjelder også for den yngre del av befolkningen. Sirdal har de samme utfordringer i forhold til livsstilssykdommer som resten av kommunene i Norge, men Sirdølen bor i et geografisk attraktivt område med gode

forutsetninger for å kunne ha et aktivt liv, både til lands og til vanns. Frivillige lag og organisasjoner driver et bredt spekter av aktiviteter for alle.

Det må legges til rette for at innbyggerne kan ta ansvar for eget liv og helse så langt det er mulig. Tjenestetilbudet må skapes sammen med brukerne og pårørende. Satsing på bruk av teknologi og mobilisering av nærsamfunnet på nye måter vil føre til utvikling av nye modeller, metoder og organisering av tjenestene. Det finnes store muligheter for innovasjon og verdiskapning innenfor helse- og omsorgsfeltet.

Sirdal vil i likhet med andre møte utfordringer knyttet til behovet for kompetansepersonell, prioriteringer og ikke minst utfordringer knyttet til finansieringen av alle gode formål.

Tjenestetilbud og infrastruktur må dimensjoneres slik at man tar høyde for befolkningsutviklingen og det reelle antall innbyggere som befinner seg i Sirdal og som beskrives slik:

Pr. 1. januar 2017 bor det 1836 personer i Sirdal, herav 954 menn og 882 kvinner. Folketallet i Sirdal har de senere år vært nokså stabilt, men kvinneandelen i befolkningen går noe ned. I perioden fra 2006-2012 har det ifølge SSBs statistikk vært en økning i folketallet med om lag 4,3 %.

Innflyttere og innvandrere er med på å øke folketallet, samtidig som de utgjør en ressurs i lokalsamfunnet. Det er viktig at innvandrere og flyktninger blir godt mottatt. Dersom man lykkes med integrering vil det ha positiv innvirkning på folketallsutviklingen.

I Sirdal er det pr. i dag om lag 4300 fritidsboligenheter. Ifølge KOSTRA registreringer hadde Sirdal i 2015 et årsinnbyggertall på 12 866. Årsinnbyggertallet fremkommer av: Faste innbyggere + (antall fritidsboligenheter x 3). Fritidsboligenheter medfører økt tjenestebehov.

Slik vil vi ha det:

I Sirdal skal alle ha mulighet til å utfolde seg og leve et godt og fullverdig liv i alle livsfaser.

Likestilling, befolknings sammensetning og integrering

Sirdal et inkluderende samfunn.

Slik gjør vi det:

- Målrettet markedsføring av Sirdal. Vi bidrar til godt omdømme og kommuniserer det gode liv i Sirdal.
- Innbyggerne opplever det gode liv gjennom å bli møtt med inkludering, åpenhet og raushet.
- Et mangfoldig næringsliv med økt andel heltidsstillinger og inntekt til å leve av.

- Skape gode holdninger for likeverdighet, mangfold, god helse og læring ved å gi barna kunnskap tidligst mulig.
- Tjenestetilbud som bidrar til sosial utjevning og likeverdige vilkår.
- Likeverdige tjenestetilbud gjennom alle livsfaser.
- Brukerundersøkelser og brukervedvirkning som verktøy for høyere opplevd kvalitet på tjenestene.
- Bruke uformelle møteplasser og fritidsarenaer for å inkludere de som ikke deltar i organiserte aktiviteter.
- Legge til rette for kontakt mellom generasjoner for gjensidig berikelse.
- Opprettholde gode tilskuddsordninger for å oppnå samfunnsnyttige tjenester.
- Støtter ildsjeler i alle aldersgrupper til glede for samfunnet.

Bolig

Tilgjengelige, attraktive boligtomter, trygge bomiljø med variert boligmasse for innbyggere med ulike behov.

Tilgang til bomulighet skal ikke være begrensende for lokale utviklingsmuligheter.

Slik gjør vi det:

- Attraktive boligområder med variert bolig- og tomtetilbud
- Det må stimuleres til sterkere vekst i utleiemarkedet.
- Kommunen skal i større grad utnytte mulighetene som ligger Husbankens ordninger i arbeidet for å realisere boligprosjekter.
- «Fra leie til eie-modellen» skal benyttes som virkemiddel innenfor boligsosialt arbeid.
- Realisering av boligbyggingsprosjekter gjennom offentlig/privat samarbeid skal vektlegges som strategi/mulighet.
- Stimulere til etablering av gjennomgangsboliger

Barn- og unge

Gode og trygge oppvekst- og læringsmiljø, som legger grunnlaget for at barn og unge kjenner trygghet, mestrer utfordringer, får brukt sine ressurser og bidrar til utviklingen av Sirdal.

Slik gjør vi det:

- Sikre tidlig innsats, helhetlig og koordinert tjenestetilbud overfor foreldre og barn.
- Styrke foreldrerollen gjennom samarbeid og veiledning.
- Fleksible åpningstider, valgfri barnehage og fortløpende opptak.
- Videreutvikle Sirdalsskolen som en lærende organisasjon.
- Skape helsefremmende skoler og barnehager - med særlig forebyggingsfokus på psykisk og fysisk helse samt arbeide spesifikt med å forebygge og avdekke mobbing.
- Barnehage og skole skal i større grad ta i bruk naturen som arena for læring og utvikling.
- Tilpasset opplæring preget av høy faglig kvalitet.
- Læringsmiljø preget av inkludering og trivsel der hovedfokus er å gi barna tro på egne ferdigheter.
- Ungdomsrådet skal minst to ganger pr. år møte folkevalgte for å sikre barn og unges interesser i utvikling av aktiviteter og tjenester.
- Tilrettelegge for aktivitet i regi av ungdommen og ungdomsrådet.
- Kommunen er pådriver for etablering av utlåssentraler med utstyr til fritidsaktiviteter.
- Flere lærlingeplasser og videreføring av stipendordning for studenter.

Foto: Frank Haugom

Helse og omsorg

Innbyggerne i Sirdal skal oppleve god helse gjennom mestring og livskvalitet.

Slik gjør vi det:

- Vi skal være opptatt av hva som er viktig for deg, og gi helhetlige tjenester.
- Kommunen skal være blant de fremste til å ta i bruk eksisterende og nye teknologiske muligheter for å videreutvikle og effektivisere tjenestetilbudet innen helse og omsorg.
- Det skal tilrettelegges for at flest mulig av de som ønsker det kan bo i eget hjem lengst mulig.
- Habilitering – og rehabiliteringstilbud som ivaretar innbyggere med komplekse og sammensatte lidelser.
- Oppdatert folkehelsebilde med god oversikt over særlige helseutfordringer og tiltak for å løse disse utfordringene.
- Helsefremmende hjemmebesøk hos eldre med fokus på hjelp til selvhjelp, tidlig innstas og aktuell informasjon for å opprettholde evnen til selvhjelp og egenmestring.

Kultur, fritid og friluftsliv

Et variert og inkluderende tilbud for alle innenfor kultur og fritid med både tradisjonelle og moderne aktiviteter. Sirdal skal ha regionens beste tilbud innenfor friluftsliv.

Slik gjør vi det:

- Kulturarven og lokal identitet synliggjøres og forankres i kulturminneplanen.
- Videreutvikle kulturhuset som Sirdals kultursenter.
- Kommunal kino og bibliotek videreutvikles som kulturelle møteplasser.
- Bedre tilgjengeligheten til turveier, turstier og skiløyper gjennom skilting, merking, parkering og nettbasert teknologi i samsvar med godkjente planer.
- Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder.
- Samarbeide med næringsaktører, lag og foreninger i ulike kultursatsninger.
- Videreutvikle idretts- og nærmiljøanlegg i hele kommunen slik at de fremstår moderne og fleksible.

Foto: Simen Haugom

Næringsutvikling

Sirdal har en sentral geografisk plassering i forhold til storbyer som Stavanger og Kristiansand og dermed nærhet til internasjonale markeder via kommunikasjonsknutepunkt som flyplasser, havner og jernbane.

Sirdal er en kraft- og turistkommune med betydelige innslag av bygge- og mekanisk industri. I tillegg representerer Sirdal videregående skole et betydelig antall elever og dermed også viktige arbeidsplasser.

Næringslivet i Sirdal er mangfoldig. Det er lav ledighet, mange små bedrifter og få konkurser. Via kraftfondet kan næringsaktører tilbys finansieringsløsninger som kan bidra til at arbeidsplasser skapes og videreutvikles. Men Sirdal trenger flere innbyggere og arbeidstakere. Derfor er boligbygging og boligareal en viktig del av kommunens næringsutvikling.

Med om lag 4300 fritidsboligheter er kommunen en av landets største hyttekommuner, og med kort avstand til byområdene på Nord Jæren er Sirdal førstevalget som rekreasjonsområde for denne delen av befolkningen. Som vinterdestinasjon står kommunen sterkt, som sommerdestinasjon betydelig svakere, men med det ikon Kjerag nå er blitt er sommertrafikken sterkt økende. Likevel er det vinterweekendturisten som dominerer i Sirdal. Av den grunn er næringslivet i Sirdal avhengig av utviklingen på Nord Jæren.

Valg av trase for ny E39 samt gode påkjøringsveger vil ha stor betydning for næring og reiseliv i Sirdal. Dette er omtalt nedenfor under infrastruktur.

I 2015 var det i henhold til SSBs statistikk registrert 1062 personer sysselsatt i Sirdal. Kommunen, Sira-Kvina og reiseliv representerer de fleste arbeidsplassene.

Ertsmyra transformatorstasjon blir et av Norges sterkeste knutepunkt i sentralnettet. I tilknytning til anlegget, har det blir det regulert inn et større næringsareal på om lag 200 dekar. Femten dekar er allerede planert, og veiinfrastrukturen frem til arealet er på plass.

Nærhet til Ertsmyra transformatorstasjon, gir muligheter for uttak av betydelige mengder energi, og åpner opp for etablering av ny kraftforedlende industri som for eksempel hydrogenproduksjon og datasentre. Tilgang på inntil 45 GWh spillvarme fra likeretteranlegget, gir ytterligere muligheter for etablering av fiskeoppdrett, veksthusnæring og lignende. Alt ligger forholdene godt til rette for videreutvikling av nye næringer og arbeidsplasser i Sirdal.

Sirdal kommune har opparbeidet, og må også fortsette med å opparbeide næringsareal slik at kommunen til enhver tid kan tilby areal for den/de som måtte ønske å etablere næringsvirksomhet

Landbruket er en viktig næring, både som matprodusent, landskapspleier og identitetsskaper. Det har vært stor optimisme de siste årene noe som er positivt for kommunen. Landbruket står ovenfor flere utfordringer som er utpekt av nasjonale og internasjonale myndigheter. Dette er blant annet økt fokus på forurensing, klimautslipp, dyrevelferd og forringelse av jordkvalitet. Landbruket har endret seg til å bli intensivt og helmekanisert med krav til effektivisering. I

Sirdal hvor det er mye små og brattlendte arealer er det utfordrende å sikre at kulturlandskapsområder ikke gror igjen.

I utmarksarealene inngår flere landskapsvernområder med blant annet Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiane og Frafjordheiane. Regjeringen har som mål å legge til rette for bærekraftig verdiskaping basert på utmarksressursene også innenfor verneområdene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet påpeker at dette er viktige ressurser for lokalsamfunn for utnyttelse som friluftsområder, viktige næringsarealer for skogsdrift, landbruksvirksomhet, reiseliv, jakt og fiske.

Besøkstall for Kjerag var i 2017 ca. 80 000, ca. 10-15 % av disse kommer via Lysefjorden, resten via veg gjennom Sirdal (ifølge Lysefjorden Utvikling). Dette innebærer at om lag 70.000 passerer gjennom Sirdal på veg til og fra Kjerag. Her ligger det et betydelig potensiale for næringsutvikling.

Utmarksressursene i Sirdal er store. I meld. St. 18 «Bærekraftige byer og sterke distrikt» signaliseres en forenklet og styrket utmarksforvaltning. Kommunen tar statlige oppfordringer på alvor mht. til å bruke planverktøyet for å kunne utnytte disse ressursene. I Sirdal anser man en styrking av utmarksforvaltningen i kommunene som positiv. I natur- og utmarksressursene ligger det et betydelig potensiale for økt verdiskaping og næringsutvikling gjennom satsing på reiseliv og turisme.

Næringsutvikling

Slik vil vi ha det

Sirdal skal innen 2030 ha en netto økning på minst 80 arbeidsplasser og en årlig økning i antall nyetableringer.

Være Lister og Nord-Jærens foretrukne bymark/rekreasjonsområde.

Slik gjør vi det:

- Verdiskaping basert på natur- og utmarksressursene.
- Utvikle Sirdal som Norges vannkraftsenter.
- Økt fokus på arbeidsplasser som normalt har en stor andel kvinnelig ansatte.
- Bruke deltidsinnbyggerne som ressurs.
- Til enhver tid å tilby ledig opparbeidet næringsareal på flere områder i kommunen.
- Videreutvikle Tonstad som kommunesenter.
- GP-området skal utvikles som sentrumsområde i Øvre Sirdal.
- Gjennom et strategisk samarbeid mellom kommunen som eier og private næringsaktører skal Sirdal Fjellmuseum bli et fyrtårn i regionen men hensyn til

formidling av natur- og kulturopplevelser. Utvikles som naturlig innfallsport til Setesdal Vesthei Ryfylke- og Frafjordheiane med Heiberghiane og Kjerag.

- Sirdal Fjellmuseum er strategisk viktig for Sirdal kommune for målsetning om vekst og økt aktivitet i området. Sirdal kommune skal legge til rette for private aktører. Kommunen må ivareta langsiktige interesser knyttet til museumsdrift og turistinformasjon.
- Satse på helårsturisme - etablering av naturbasert reiseliv og annen næringsvirksomhet i verneområde, skape verdier av Kjeragtrafikken og tilby besøkende pakketilbud.
- Bruke kommunens virkemiddelapparat (Kraftfondet) aktivt og øremerke deler av Kraftfondet til infrastrukturtiltak. Utvikle en egen strategi for bruk av Kraftfondet.
- Årlig overførsel til Sirdalsvekst KF må videreføres.
- Bidra til å videreutvikle tilbud ved Sirdal videregående skole.
- Legge til rette for lokale kontorfellesskap for å skape/videreutvikle miljø for personer ansatt i bedrifter lokalisert utenfor Sirdal.

Landbruk

Videreutvikle landbruksnæringen i Sirdal for å ivareta landskapspleie, tradisjoner, matproduksjon, samt sikre arbeidsplasser og bosetting.

Slik gjør vi det

- Satsing på landbruk gjennom vern av dyrket mark og målrettet bruk av tilskuddsordninger for et framtidsrettet landbruk.
- Fokus på «levende og åpent» kulturlandskap og skogen som ressurs.
- Samarbeid på tvers av reiseliv, kultur og landbruk.
- Produktutvikling av lokale landbruksbaserte varer og tjenester.
- Følge opp jordlovens føringer om leiekontrakter på 10 år for langsiktig horisont i næringen. Kommunen oppfordrer næringen til å ha fokus på miljø og herav mindre kjøring av for og utstyr.

Foto: Frank Haugom

Areal, klima og miljø

Innbyggerne i Sirdal har alltid knyttet sine aktiviteter og identitet til naturen. Fra tidligere tider levde folk direkte av naturen. Fra midten av forrige århundre ble vannkraftproduksjon Sirdal sitt varemerke. Heiene er nedslagsfelt for vann til energiproduksjonen i Sira-Kvina kraftselskap og Agder energi. Med sine fornybare energianlegg har Sirdal mulighet til å være en foregangskommune med hensyn til energi- og klimaspørsmål.

Sirdalsheiene er historisk kjent som «Heibergeheiane» og som gode beiteområder for sau og villrein. Det er betydelig areal med landskapsvernområder og utmarksareal med attraktive friluft- og fritidsmuligheter. Sammen med relativt korte avstander til befolkningsrike områder på Nord-Jæren medfører dette høy aktivitet innenfor arealplanlegging og utbygging av fritidsboliger i Sirdal.

Sirdal kommune har et totalt areal på 1554,83 km². Av dette utgjør utmark og vann 1310 km². SSBs oversikt over arealbruk og arealressurser for 2015 viser at på tross av høy utbyggingsaktivitet er kun ca. 0,7 % av arealet i Sirdal er bebygd. I henhold til Store norske leksikons oversikt over bebygd areal i kommunene ligger Sirdal nokså likt med kommuner som Bykle, Valle og Åseral.

Sirdal er en langstrakt kommune med relativt store avstander mellom grendene. Det har vært politisk prioritert at man skal opprettholde spredt bosetting. Kollektivtilbudet er begrenset og en må si at bilen er det viktigste framkomstmiddelet i Sirdal. Dette gjelder både for de fastboende og brukerne av fritidsboligene. På bakgrunn av dette arbeider kommunen for gode og miljøvennlige løsninger for transport.

Slik vil vi ha det:

Sikre utvikling samtidig som en ivaretar miljø- og klimahensyn.

Slik gjør vi det:

- Kommunen skal være aktiv som utviklingsaktør. Gjennom planstrategi (prioritering av kommunens planarbeid) drøftes og vedtas den ønskede samfunnsutviklingen.
- Sammenhengen mellom ønsket samfunnsutvikling og bruk av arealer vises i planer.
- Sikre høy arealutnyttelse rundt knutepunkt med eksisterende infrastruktur/utbyggingsområder.
- Utvikling av nye, større utbyggingsområder må sees i sammenheng med behovet for infrastruktur.
- Bevare attraktive natur- og friluftsområder, prioritere fortetting innenfor eksisterende utbyggingsområder.
- Egnede attraktive arealer settes av til bolig- og næringsformål.
- Vurdere kombinert bruk av bolig- og fritidsboligformål i områder hvor dette ikke medfører økte kostnader for kommunen.
- Gjennom planlegging tas det hensyn til klima, miljø, likestilling og folkehelse. Høyeste alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger skal legges til grunn.
- Reguleringsplaner skal ha klare, enkle og entydige bestemmelser for å effektivisere saksbehandlingen.
- Utbyggingsområder og ny bebyggelse nord for Dorgefoss skal kobles til hovedledningsnett for vann og avløp der dette ikke medfører uforholdsmessig stor kostnad.
- Samla regulering for flere eiendommer foretrekkes for å oppnå bedre arealbruk og gjennomføringsevne. Utbyggingsverdiene kan fordeles gjennom jordskifte.
- Samordna planlegging og prosjektering som sikrer tilfredsstillende løsninger for veg og VA-anlegg fram til eventuell kommunal overtakelse.
- Fellesgodeproblematikken må synliggjøres bedre generelt og løses i samtlige aktuelle arealplaner.
- Bruke utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav i arealplaner for å sikre tilfredsstillende infrastruktur med tur- og skiløyper, gang- og sykkelveger samt felles- og serviceområder.

Infrastruktur og kommunikasjon

Hovedadkomstveier til Sirdal er:

Fv. 42 fra Kristiansand/Flekkefjord og Stavanger/Egersund. Ved Statens Vegvesen sitt tellepunkt «Tverrå Mydland» er det talt en årsdøgntrafikk på 659 kjøretøy, herav utgjør tungtrafikken 10 %.

Fv. 45 Hunnedalsveien fra Stavanger/Sandes/Ålgård. Ved Statens Vegvesen sitt tellepunkt «Øvstabø» er det her talt en årsdøgntrafikk på 1090 kjøretøy, herav utgjør tunge kjøretøy 7 %

Fv. 987 Brokke – Suleskard forbinder Sirdal med Setesdal. Denne veien er vinterstengt

Fv. 986 Lysebotn – Suleskard forbinder Sirdal med Lysebotn og mulig ferge til Forsand/Stavanger. Også denne veien er vinterstengt, og fergetilbudet er kun tilgjengelig i sommermånedene.

Bredbåndstilbudet er godt utbygget

Reiseavstand til internasjonal flyplass (Sola) er cirka 2 timer, (Kjevik ca. 2.5 timer).

God infrastruktur og kommunikasjon i forhold til vei, bredbånd og kollektivtilbud er viktige elementer for både innbyggere, næring og det offentlige.

Deler av kommunen har godt utbygde kommunikasjonslinjer gjennom fiberforbindelse. Satsing på utbygging av infrastruktur og kommunikasjon vil øke mulighetene for inn- og utpendling, næringslivet og fritidstilbudene.

Tilrettelegging med ladestasjoner for elbiler gir mulighet for mer miljøvennlig biltransport.

Valg av trase for ny E39 vil ha stor betydning for næring og reiseliv i Sirdal. Valg av indre trase vil bety en betydelig nedkorting i reisetid til mellom annet Kristiansand og Stavanger. I tillegg er gode påkoblingsveger til E39 veldig vesentlige. Dette vil være positivt for næringslivet når det gjelder levering av varer og tjenester.

Slik vil vi ha det:

Sirdal skal ha kommunikasjonssystemer og infrastruktur som tilrettelegger for utvikling og ivaretar behovene for næringsliv og innbyggere.

Slik gjør vi det:

- Jobbe for god infrastruktur fram til påkoblingspunkt til ny E 39.
- Bruke informasjonstavler og elektroniske media for å kommunisere og profilere Sirdals kvaliteter som besøk og bosted.
- Kommunen skal arbeide for gode og miljøvennlige løsninger for transport.

- Det skal være god standard på veiene i Sirdal. Etterslep på vedlikehold av kommunale veier skal være gjennomført innen 2022.
- Arbeid med rassikring langs Sirdalsvannet skal prioriteres.
- Alle fastboende tilbys fiber for å sikres tilfredsstillende digitale løsninger.
- Det etableres ladestasjoner ved alle naturlige sentra og knutepunkt.
- Jobbe for et forbedret kollektiv- og drosjetilbud slik at det blir tilfredsstillende for alle brukergrupper i hele Sirdal.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Lov om kommunal *beredskapsplikt* pålegger kommunen en sektorovergripende beredskapsplikt, som skal bidra til at kommunen vurderer og planlegger samfunnssikkerhet og beredskap i et mer helhetlig perspektiv. Grunnlaget for beredskapsarbeidet i kommunen er den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen, som rulleres minimum hvert fjerde år. Kommunen skal kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe, og skal vurdere sannsynlighet og konsekvens av disse.

Sirdal kommune skal være et trygt og robust lokalsamfunn som har god beredskap til å møte kriser effektivt. Kommunen har et stort ansvar for sikkerheten til innbyggerne både som samfunnsaktør og som tjenesteprodusent. Den har ansvar for å kunne håndtere både akutte hendelser, og endringer som skjer over tid. Dette forutsetter at man har god kjennskap til risikofaktorer for liv og miljø og samtidig har god oversikt over egen beredskapsevne. Gjennom systematisk arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner skal dette ivaretas. Ved planlegging av infrastruktur, bebyggelse og viktige samfunnsfunksjoner er det nødvendig å vurdere samfunnssikkerhetsperspektivet i forbindelse med lokalisering, utforming og utrustning.

Slik vil vi ha det:

Sirdal kommune skal ha god beredskap mot alle aktuelle kriser og uønskede hendelser slik at innbyggerne og besøkende opplever et trygt samfunn.

Slik gjør vi det:

- Arealplanlegging som forebygger risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur og materielle verdier.
- Klimatilpasning, ras- og flomproblematikk skal være tema i all kommunal planlegging.
- ROS-Sirdal (Risiko- og sårbarhetsanalyse) basert på ROS-Agder og med systematisk analyse av dagens og framtidens risiko- og sårbarhetsbilde.
- Sikre effektiv og koordinert innsats når hendelser oppstår.

- Kommunen skal være pådriver i forebyggende arbeid.
- Årlig oppdatering av planer for beredskapstjeneste.
- Varslingssystem som ivaretar at viktige meldinger kan nå ut til innbyggere og besøkende.
- Utarbeide detaljert flomkart, som konkret viser hvor det kan bygges og hvilke områder det må foretas flomsikring for.

Overordnede strategier for all arealplanlegging i Sirdal kommune

Fastsatt gjennom satsingsområdene:

- Videreutvikle Tonstad som kommunesenter.
- GP-området skal utvikles som sentrumsområde i Øvre Sirdal.
- Egnede attraktive arealer settes av til bolig- og næringsformål.
- Sikre høy arealutnyttelse rundt knutepunkt med eksisterende infrastruktur/utbyggingsområder.
- Utvikling av nye, større utbyggingsområder må sees i sammenheng med behovet for infrastruktur.
- Bevare attraktive natur- og friluftsområder, prioritere fortetting innenfor eksisterende utbyggingsområder.
- Verdiskaping basert på natur- og utmarksressursene.
- Utvikle Sirdal som Norges vannkraftsenter.
- Arealplanlegging som forebygger risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur og materielle verdier.
- Klimatilpasning, ras- og flomproblematikk skal være tema i all kommunal planlegging
- Satsing på landbruk gjennom vern av dyrket mark.

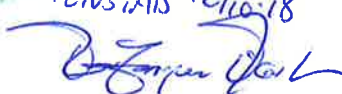
S: TONSTAD 16/10-18

Foto: Frank Haugom